

Stanisław Stępień, *Ławrowski Jan [starszy] (1773–1846)* [w:] *Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan*, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Stanisław Stępień, *Ławrowski Jan [starszy] (1773–1846)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 249-250

LAWROWSKI Jan, [starszy] (1773–1846), kapłan greckokatolicki, teolog, profesor Uniwersytetu Lwowskiego, pedagog, bibliofil

Ur. 15 V 1773 w Terce (koło Wołkowyi). Pochodził z rodziny księżowskiej, syn ks. Bazylego proboszcza w Terce. Uczył się w szkole parafialnej, a następnie w Gimnazjum w Przemyślu, które ukończył w r. 1791. Następnie wstąpił do Gr. kat. Sem. Duch. Generalnego we Lwowie i zapisał się na Wydz. Teologiczny tamtejszego Uniwersytetu. Sem. ukończył w 1795 r. i został wyświęcony na kapłana. Absolutorium na Uniw. uzyskał w 1798 r., a w r. 1801 r. obronił doktorat z teologii, a następnie z filozofii na tymże Uniw. Od 1798 r. był prefektem studiów w Gr.kat. Sem. Duch., a od 1801 r. supletem przy katedrze logiki, metafizyki i etyki na Wydz. Teologicznym, od 1802 r. wykładał także historię Kościoła. W latach 1806–1815 wykładał teologię pastoralną i katechetykę. W 1815 r. zrezygnował z profesury na Uniw. i został rektorem Gr.kat. Sem. Duch. we Lwowie oraz kanonikiem kapituły metropolitalnej we Lwowie. W r. 1820 przeniósł się do Przemyśla, gdzie bp Jan Śnigurski mianował go kaznodzieją katedralnym i kanonikiem kapituły, w której od 1834 r. do śmierci pełnił funkcję archidiakona. Jednocześnie w latach 1831–1835 oraz 1837–1840 był dyrektorem

Instytutu Diaków i Nauczycieli, od 1830 r. profesorem rzym.kat. Zakładu Teologicznego w Przemyślu. Położył duże zasługi na polu rozwoju metodyki nauczania w szkołach parafialnych opracowując w 1837 r. jeden z pierwszych podręczników w tej dziedzinie pt. *Metodyka czyli usposobienie do zamiarowanego sprawowania urzędu uczytelskiego dla nauczycielskiego dla nauczycieli i pomocników* (Metodyka, czyli przysposobienie do zamierzonego sprawowania urzędu nauczycielskiego dla nauczycieli i pomocników). Praca funkcjonowała w rękopisach, a drukiem wydana została dopiero w r. 1909 na łamach czasopisma „Ukrajńsko-Ruśkyj Archiw” (t. IV, s. 111–150). Miał liczne zainteresowania naukowe. Był wybitnym znawcą języka cerkiewnosłowiańskiego i ludowego galicyjskiego języka ukraińskiego. Pozostawił w rękopisie *Słownik ukraińsko-polsko-niemiecki*. Utrzymywał liczne kontakty z przedstawicielami ówczesnego świata naukowego (Samuelem B. Linde, Zorianem Dołęgą-Chodakowskim, Piotrem Keppenem, Aleksandrem Wostkowem). W r. 1820 otrzymał godność członka honorowego Krakowskiego Towarzystwa Naukowego. Wydał drukiem: *Positiones ex univēsis disciplinis theologicis quae in alma Universitate Josephina pro laurea doctoris Theologiae obtinenda publice propugnandas suscepit...*, (Leopoli 1801), *Status scholarum nationalium in Diocesi Premislinsi R. Gr.-Cath. anno 1836...* (Lemberg 1836), *Elementarz ruski, niemiecki i polski dla szkół parafialnych w Galicyi* (Przemyśl 1838). Ponadto pozostawił dwa rękopisy: *Historia Kościoła Polskiego* oraz *Kronika Nestora przekład na język polski*. Już w okresie lwowskim ks. Ławrowski zgromadził pokaźnie zbiory biblioteczne, ikonograficzne i numizmatyczne, których powiększanie kontynuował w Przemyślu. W 1832 r. liczyły one 33 tys.

książek, 300 rękopisów i inkunabułów, 200 numizmatów, 70 obrazów i pewną liczbę grafik. Swym testamentem przekazał zbiory na rzecz Gr.kat. Biblioteki Kapitulnej w Przemyślu, zwanej później Biblioteką Śnigursko-Ławrowską 14 139 tomów i rękopisów (biblioteka istniała do r. 1946). Pozostała część swych zbiorów ks. Ławrowski podarował Bibliotece Gr.kat. Kapituły Metropolitalnej we Lwowie. Swoje dobra rodzinne w Woli Machowej, Smolniku i Łupkowie przekazał na fundację prałatury scholasterii gr.kat. Kapituły przemyskiej oraz wspierania materialnie wdów i sierot po kapłanach gr. kat.

Zmarł 25.06.1846 r. w Przemyślu.

AP w Przemyślu, Kapituła Greckokatolicka w Przemyślu, sygn. 399.

Schematyzmy greckokatolickiej diecezji przemyskiej z lat 1820–1846. Dobrianskij A., *Widomist' istoryczeskaja o misti Peremyszli i okruzi tehoże imeny*, „Peremyszlanyn” 1852, s. 92; Finkel L., Starzyński S., *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*, t. 1, Lwów 1894, s. 162-164; Kozik J., *Ukraiński ruch narodowy w Galicji w latach 1830-1848*, Kraków 1973, passim; Kumor B., *Ławrowski Jan*, [w:] *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 2, Warszawa 1982, s. 558; Stępień S., *Rola Przemyśla w ukraińskim odrodzeniu narodowym w Galicji w pierwszej połowie XIX w.*, „Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze” 1999, t. 8-9, s. 127-137; Tenże, *Ławrowski Joan (Jan)*, „Studia Polsko-Ukraińskie” 2006, t. 1, s. 243-245; Tenże, *Ławrowski Jan ks.*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, Lublin 2006, t. XI, ł. 431-432.